

HOTĂRNICII LA PÂRSCOV

prof. Ilie MÂNDRICEL

BOUNDS SETTING AT PÂRSCOV

Abstract

Land has always meant power. The land area of a rural settlement, with its various land use categories, has determined the importance of that community. We tried to find out how such areas were ascertained and how their limits were established with precision. Ancient documents help us understand that bounds, as a method of describing the boundaries of a property, was a Romanian medieval institutions and old practice for establishing the limits of properties.

A survey of the bounds made over time in Pârscov, the capital township of the region with the same name, allows us to understand the characteristics of this type of cadastral undertaking, bringing at the same time some highlights of the rich history of this settlement in Buzău.

Cuvinte cheie: sat, comună, proprietăți, hotărnicii, Pârscov

Keywords: village, commune, real-estate property, bounds, Pârscov

Necesitatea abordării subiectului s-a impus de la sine, de vreme ce peste jumătate din documentele vechi ale Pârscovului se referă la vânzări-cumpărări de pământ, conflicte la hotare, mărturii, jurăminte și cărți de blestem pentru aflarea hotarelor, ieșiri din indiviziune, numiri de boieri hotarnici, jurători sau vecini tocmelnici, împărțiri de ocini pe moși, cete moșnenești ori pe moșneni, judecăți și hotărâri ale instanțelor în litigii funciare, aduceri la îndeplinire pe teren a hotărârilor definitive ale instanțelor etc. Nici numărul cărților de hotărnicie propriu-zise nu este deloc de neglijat¹.

¹ Cf. Ilie Mândricel, *Documentele Pârscovului*, București, Editura CID, 2019, pass. **Analele Buzăului XII, Buzău, 2020, p.7 – 23.**

Dar ce este (sau mai bine zis, ce a fost) o hotărnicie? Nimic altceva decât o delimitare, o precizare cel mai adesea prin măsurare pe teren, după examinarea actelor de proprietate, a limitelor (hotarelor) unei proprietăți funciare. Hotărnicia a fost una dintre cele mai vechi instituții medievale românești, o practică străveche de delimitare a pământului, pe care obiceiul oral (cutuma), apoi primele legiuri scrise au fundamentat-o juridic². Chiar actul de atestare documentară a Pârscovului, care nu este o hotărnicie, ci o danie (întărire) domnească de pământuri dată unor slujitori, conține o precizare de hotare a pământurilor date lui Tatul vătaf, Voico și Mătea: „să le fie Pârscovul tot, de la gura Văii Purcarului până la mănăstirea lui Radul postelnicul. Și iarăși să le fie tot Pănătăul până unde se împreună cu hotarul Târcovului”. Lui Dragomir, Banul, Manea și Țintea „să le fie de la mănăstirea lui Radul postelnic în sus până în hotarul lui Todosie și pe vale în sus și Valea Olmetului până în hotarul Sibiceului”³.

La început, satele stăpâneau pământul în devălmășie (la comun) – pășunea, pădurea, apa. Există și o posesie privată asupra casei cu locul ei, a grădinii din jur și a ogorului de arătură. De-a lungul timpului, proprietatea rurală a cunoscut două tendințe opuse: de fragmentare sau divizare și de înglobare sau adunare. Se recurgea la hotărnicie în caz de danie, vânzare, înfrățire, încălcare a hotarelor, zestre, moștenire, schimb de ocine, stabilire a venitului moșiei etc. Această simplă înșiruire impune a se distinge între hotărnicile neconflictuale și cele conflictuale, ultimele mult mai numeroase, adesea reparatorii și represive⁴.

Prima hotărnicie atestată la Pârscov a avut loc pe vremea lui Pătrașcu cel Bun (1554-1557). Atunci luaseră „Tatul și Bădiliceași cu ceata lor 12 boieri, de au umblat și au hotărnicit și au așezat semnele și hotarele”, iar domnul întărea fiilor lui Țigulea a treia parte din Pârscov, „de la Buzău în sus, pe Târcov, până în Piatra Târcovului și până în hotarul Trestiei și până în hotarul Bădilicei în sus, pe Pârțcov, din hotar până în hotar și de aici până unde se alege hotarul Trestiei”. Rivalii, Moșul, Miclea și Oprea cu ceata lor au luat „lege peste lege”, 24 de boieri de la Mircea Ciobanul în a treia domnie (1558-1559) „de au umblat și au hotărnicit cu 24 de boieri ... și au strămutat și au lepădat hotarele și semnele celor 12 boieri și le-au luat și boii acelor 12 boieri”. Cauza este

² F. Ivaniuc, *Instituția hotărniciei în Țara Românească, sec. XIV-lea – XVIII-lea*, București, Editura Academiei, 2003, p. 7.

³ *Documenta Romaniae Historica, B. Țara Românească*, vol. II, (în continuare *D.R.H., B.*), București, Editura Academiei, 1972, p. 270.

⁴ V. A. Georgescu și O. Sachelarie, *Judecata domnească în Țara Românească și Moldova, 1611-1831. Partea a II-a. Procedura de judecată*, București, Editura Academiei, 1982, p. 92 și urm.

judecată de Petru cel Tânăr în 1561: „și am trimis pe sluga domniei mele, anume Dalea spătarul din Marmotin ca să adune pe acei 24 de boieri, să vadă cum au umblat și au hotărnicit și cine s-a mulțumit”. După jurământul foștilor hotarnici în fața trimisului domnesc, se confirmă hotărârea acestora, dându-se câștig de cauză lui Tatul și Bădilicea⁵.

La 4 iunie 1582, acelorași fii ai lui Țigulea, domnitorul Mihnea Turcitul le reconfirmă a treia parte din Pârscov, a treia parte din Mușcel, mănăstirea din Valea Purcalei și ocina de la Lacuri. Actul nu este o hotărnicie, ci doar o precizare a hotarelor ocinilor câștigate „cu slujbă dreaptă și credincioasă de la Băsărab voievod, de asemenea și de la domnia mea”. Pentru Pârscov și Mușcelul Pârscovului hotarele erau: „din Buzău la târg până la Piatră și de la Piatră la Piscul Diei și de la Piscul Diei până la Piatra Corbului, la vadul caselor, până la șanț, la Piatra Albă, la Glod, pe Valea Micului, până la Vârful Cornei lui Toloe, pe Valea Țiganului până la apa Buzăului”, iar pentru ocina de la Lacuri: „de la Valea Țiganului până la Valea Săcul și până la Valea Purcăreștilor, până la Vârful Cornișului, la culme și până la Dinte, la Glod, până la Sărățel, în jos până la Piatra Albă și iar Glodul lui Micul și pe Valea Micului la Vârful Cornetului, pe toate hotarele”⁶.

Pentru ocina de la Lacuri moșnenii din Pârscov și Blestematele se judecă și în 28 ianuarie 1647, când Matei Basarab le numește șase megieși adeveratori (Șteful din Târcov, Lupul logofăt din Măgura, Neguleci și Dragomir din Moșești, Radu paharnic din Sărățele și Neagul din Pârscov) ca „să caute și să adevereze acești 6 megiași au pârscovenii moșie la Blestematele, în Lacure, au n-au. Și să le caute și hotarele și seamnele pre cărți ... Ziua de acum în doao săptămâni...”⁷. Mai înainte, dar tot în domnia lui Matei Basarab, mănăstirea Verbila avusese un litigiu funciar cu pârscovenii. Domnul delegase șase „boieri adeveratori și judecători” (după cum se autointitulează ei în cartea de judecată) ca împreună cu delegatul său, Iane al doilea portar, să soluționeze pricina. Printre boieri aflăm pe Marin roșiul din Blestematele și pe unchiaș Șteful din Târcov, toți afirmând că „o săptămână am șezut pe această judecată să adevărim și am citit cărțile și hrisoavele satului Pârscovului și n-am putut găsi nici într-un hrisov cum să aibă mănăstirea Vărbilii moșie în satul Pârscovului”⁸. Litigiul se reia, domnul schimbând unii din megieșii tocmelnici

⁵ D.R.H., B., vol. V, loc și ed. cit., 1983, pp. 249-251; doc. din 26 iulie 1561.

⁶ *Documente privind istoria României. B. Țara Românească. Secolul al XVI-lea*, vol. V, București, Editura Academiei, 1952, pp. 58-59.

⁷ D.R.H., B., vol. XXXII, 2001, pp. 42-43.

⁸ Arhivele Naționale ale României, (în continuare A.N.R.), fond Episcopia Buzăului, XLVIII/23.

(acum, Crăciun Tolilie, Ivan vătaf și Andrei din Pârscov)⁹.

Ivan vătaf din Pârscov, ginerele popii Lupu, apare ca boier hotarnic și la 31 ianuarie și 2 februarie 1652, de data aceasta pentru Odobeni și Rătești¹⁰. De altfel, folosirea ca ajutoare ale justiției a unor boieri și boiernași din satele vecine cu cel în care se ivise conflictul era un procedeu curent încă de la jumătatea secolului al XVI-lea. Pentru asemenea investitură calitățile de știutor de carte, măsurător de pământ, mânuitor de pană și purtător de inel cu sigiliu erau obligatorii¹¹. Documentele citate până acum dezvăluie procedura juridică, reglementările legislative, structurile instituționale și persoanele implicate într-o hotărnicie. De regulă, posesorul locului (pus în vânzare, cu hotarul călcat, dat danie sau de zestre) ori moștenitorul cerea autorității juridice (domnul, ispravnicul sau judecătoria) executarea hotărniciei. Se numeau boierii hotarnici, delegatul domnescori, se cerea ispravnicilor să facă cercetarea la fața locului, pe baza probelor administrate de părți și să măsoare moșia prin trei trăsuri (la capete și la mijloc), după ce fuseseră îndreptate hotarele (operații pe care mai târziu le va face inginerul hotarnic). Uneori, pentru aflarea hotarelor se folosea o carte de blestem dată de mitropolit sau de episcopul eparhiot. Hotarnicii înaintau domnului un raport (anafora) despre lucrarea lor, dând și litiganților câte o carte de hotărnicie „ca să știe cine pe unde va ținea în viitorime și să nu mai aibă gâlceavă”. Înainte de eliberarea cărții de hotărnicie sau de judecată, cu mulțumirea părților implicate, se puneau pietre și semne pe hotarele stabilite. Decizia finală o lua domnul, el confirmând și întărind hotărnicia cu titlu executoriu, iar mai târziu judecătoriile „formăluiau” sau întăreau lucrarea prin hotărâri scrise.

Totdeauna un moment dificil pentru hotarnici îl reprezenta citirea și interpretarea actelor prezentate de părți. Zapise, hotărnicii mai vechi și hrisoave de bază erau nu doar cele care înșiruiau semnele hotarelor, ci și acelea care specificau numărul de stâneni ai ocinilor în cauză. Măsurătoarea pe teren se făcea cu lanțul, sfoara sau prăjina. De obicei, stânenul-etalon era adus de delegatul domnesc. Dificultăți se iveau la moșiile de munte, cu terenuri accidentate. Așa li s-a întâmplat celor șase megieși hotarnici dați prin răvaș de către Constantin Brâncoveanu, la 28 martie și 20 aprilie 1691, lui popa Lupu și Zota din Pârscov. Ei au dovedit „precum au fost în moșia Pârscovului 3 moși mari, anume Tatul și Țigulea și Bădilicea. Și, fiind moșie de munte, neavând stânenul, nu am putut nici noi face stâneni...”. Au evaluat întreaga moșie la 582 de taleri, revenind câte 199 de taleri pe moș. Partea Bădilicea, moșul Zotei,

⁹ D.R.H., B., vol. XXXII, p. 44-45; doc. din 30 ianuarie.

¹⁰ Ibidem, vol. XXXVII, 2006, pp. 40-41 și 43-44.

¹¹ I. Mândricel, *Izvoare din adâncuri. Începuturile învățământului buzoian la sate*, Buzău, Editura C.C.D., 2000, p. 22.

se împărțise pe patru feciori, revenind fiecăruia 48 de taleri și jumătate. Scăzând vânzările tatălui Zotei, s-a stabilit că acesta și nepotă-sa Dragolea mai aveau moșie de 10 lei, pe care au vândut-o în taină căpitanului Mihalcea Cândescu¹². Acesta, nefiind moșnean la Pârscov, potrivit dreptului de protimisis, Zota vinde în aceeași zi popii Lupu¹³.

Din timpul lui Constantin Brâncoveanu datează mai multe judecăți, hotărnicii și întăriri domnești pentru moșia din Pârscov a preotului Lupu cu fiul său Lăudat. Mai întâi, preotul avusese judecată cu moșnenii înaintea a șase boieri și a episcopului Mitrofan al Buzăului, apoi înaintea a 24 de boieri. Domnul îi judecă și el în Divan, dând dreptate și carte preotului. Dar moșnenii îl acuză pe preot că a scos pietrele și a stricat hotarul. Caloian căpitan, delegatul domnesc dovedește că martorii moșnenilor „n-au văzut pre popa Lupu stricând hotarele, fără de cât acei moșneni i-au învățat să zică într-acestaș chip, făgăduindu-le să le dea mită”. Mai mult chiar, preotul și fiul său au jurat la Episcopie, de față cu delegatul domnesc, episcopul și moșnenii că sunt nevinovați. Moșnenii au pârât iarăși domnului că episcopul și Caloian căpitan nu le-au făcut judecată dreaptă. Urmarea: „domnia mea împreună cu toți boierii Divanului domniei mele am judecat de s-au scos din Divan cu mare rușine și încă li s-au făcut și certare la scară, tuturor câte 100 de toiage”, dându-se apoi carte de întărire popii Lupu să stăpânească moșia Pârscov, „precum iaste aleasă și hotărâtă cu 24 de boieri”.

După ce judecata și hotărnicia se reiau în cursul anului 1698, la 30 iunie 1700, alți 24 de boieri sunt numiți la cererea părților „ca să alegem și să hotărâm toată partea popei Lupului de moșie, de moștenire și de cumpărătoare, de către moșnenii din Pârscov”. Ei dau cea mai completă carte de hotărnicie pe care am întâlnit-o până acum. Hotărnicii și trimisul domnesc, Radu al doilea portar, în prezența ambelor părți și după analiza actelor acestora, „am tras și am funit toată moșia de peste tot hotarul Pârscovului în lat pren trei locuri, după obicei”. Trăsurile au fost: prima, la capul moșiei de la apa Buzăului, 3900 de stânjeni; a doua trăsură, la mijlocul moșiei, 4000 de stânjeni și a treia trăsură, la capul de sus, la vecinătatea cu moșiile Moșești și Trestia, 4000 de stânjeni. „Deci, fiindu-le moșia părți, noi o am făcut stânjeni pre moși, precum au mărturisit și moșnii, fiind și carte de afurisenie a sfînției sale părintelui Mitrofan, episcopul Buzăului, cu mare blestem asupra lor ca să mărturisească pre dreptate”. Preotului și cetașilor lui le-au revenit 3210 stânjeni, împietriți și separați de ai celorlalți moșneni, iarăși prin trei trăsuri: 1) La apa Buzăului, din matca veche a apei, lângă hotarul Măgurii, în jos pe apă până la Crucea lui

¹² A.N.R., fond Episcopia Buzăului, XLVIII/63, 64; doc. din 28 martie 1691 și XLVIII/65.

¹³ Ibidem, vezi și Ilie Mândricel, *Documentele Pârscovului ...*, p. 45.

Neagoe clucerul, la vecinătatea cu ceilalți moșneni pârscoveni, stâneni 3200; 2) Din Vârful Cornișului, în hotarul Blestematelor, peste Curmătura Dracilor până în drum la vecinătatea cu ceilalți moșneni, stâneni 3215; 3) La capul dinspre munte, la vecinătatea cu Moșeștii și Trestia, din capul slemnii până în obârșia Văii Seci, într-un copac înfierat, stâneni 3215.

Sunt menționate apoi semnele și locul pietrelor presărate pe tot traseul liniei despărțitoare a acestei moșii, împrejur: matca Buzăului, la hotarul Măgurii, Capul Cățelului, unde trece peste Buzău, despre hotarul Blestematelor, Vârful Cornetului, Vadul Caselor, Piatra Coruiului, Slemnea Dii, Piatra Roșie, Valea Purcarilor, Țuguiul lui Grindeș, Poiana Cănepilor, Pâcelele Mușcelului, în malul Buzăului și peste Buzău în matca veche, la Crucea lui Neagoe clucerul. În acest hotar al popii Lupu și al fiului său Lăudat¹⁴ fusese inclusă și: - partea moșnenilor Ivănești, 270 de stâneni; - partea lui Neagu Mucii cu frații, 118 stâneni; - partea lui Stanciu Huiop călugărul cu frate-său Neagu, 76 de stâneni și – partea lui Radu Tomei cu frații, 158 de stâneni. În siliștea satului cea bătrână, acum în hotarul preotului, s-au lăsat moșnenilor „numai pomii cei vechi, fără loc, precum i-au ținut mai dinainte vreme”¹⁵. După anafora hotarnicilor către domn, în care ei afirmă că „ne-am bătut capetele cu dâșii patru săptămâni de i-am așăzat cu dreptate”¹⁶, domnul întărește moșia preotului Lupu și a cetașilor, arătând că pe aceasta hotarnicii „au dat-o din sus și a moșnenilor au rămas pre din jos” (luându-se ca reper vatra satului), conform cărților date fiecăruia¹⁷. Totodată poruncește lui Radu Viorar, Lepădat, Robu, popii Grigore și lui Tudor din Pârscov „să vă țineți de judecata Divanului domniei mele ... și să vă mutați casele și colibe voastre după hotarul popei Lupului pe hotarul vostru, să nu-i mai mâncați moșia lui”¹⁸. O poruncă asemănătoare de mutare va da domnul în 1706 lui Hârsu și Lepădat din Pârscov, adăugând „și să-ș dea fieștecăre dijma din bucatele ce va fi având pe moșia lui”¹⁹.

O altă moșie de la Pârscov a fost cea a Blestematelor, în care posedau pământuri și câțiva moșneni din Robești. Lor le numește, în 1749, Grigore Ghica Voievod șase megieși hotarnici, care, împreună cu Stan al doilea portar, să le aleagă părțile. Hotarnicii citesc „cartea mării sale răposatului Mihai Voievod care scria de ocolul aceștii moșii și zapise cine ce au avut”, apoi trag

¹⁴ Asupra cestuia, vezi Ilie Mândricel, *Un om sub vremi*, în *Întrezăriri*, Pârscov, nr. 31/2020, pp. 45-46.

¹⁵ A.N.R., Colecția Manuscrise, Mss. 172 (rola 172), f. 69 v-71.

¹⁶ Ibidem, f. 72 v-73; doc. din 2 iulie 1700.

¹⁷ Idem, fond Episcopia Buzăului, XLVIII/141; doc. din 6 iulie 1701.

¹⁸ Ibidem, XLVIII/140; doc. din 10 iulie.

¹⁹ Ibidem, XLVIII/151; doc. din 7 octombrie.

moșia prin trei locuri: 1) Trăsura din sus, pădurea din Vârful Dintelui până în Sărățel, stânjeni 545; 2) Trăsura din mijloc, pe marginea golului din Vârful Cornetului, de la tei, din hotarul Pârscovului pe culme până în obârșia Văii Sării, în hotarul Țigăneștilor, stânjeni 1750 și 3) Trăsura din apa Buzăului, din Valea Sării în jos până în gura Văii Țiganului, în hotarul Pârscovului, stânjeni 1325. Total 3620 stânjeni, din care, lepădând două părți, după obicei, rămân stânjeni masă 1206, revenind pe fiecare din cei patru moși stânjeni 301 și jumătate. Din moșul Stanciu Robescu s-au ales dascălului Grigore 75 și jumătate stânjeni de moștenire, 75 și jumătate stânjeni de cumpărătoare de la Nedelea văduva și tot lui încă 80 stânjeni cumpărătoare de la Mihalcea Robul, căruia i-au rămas 30 și jumătate stânjeni. 40 de stânjeni diferența până la cei 301 și jumătate ai moșului Robescu s-au ales Voicăi, femeia lui Andrei, din partea Mihalcei Robul. Partea dascălului și a Mihalcei a fost aleasă separat, „până lângă Buzău”, de a Voicăi, care a rămas cu moșnenii. „Iar stânjeni 90 s-au socotit pentru locurile de casă, care locuri li s-au dat în siliște, în hotarul moșnenilor și le-au împietrit un loc din jos despre Buzău și alt loc de sus, în muchea Văii Lacurilor”²⁰.

Episcopia Buzăului a avut la Pârscov o moșie stăpânită inițial de-a valma în hotar cu moșnenii Stăniliești (cetele Mucești, Palcăi ș. a.). De la o vreme, oamenii episcopiei „oprindu-i și de la vânzarea de vin, care din vechime o au avut slobodă pe părțile lor”, moșnenii apelează la justiție (isprăvnicatul, Divanul). În timpul cercetării boierilor judecători și hotarnici din anul 1805 „au căzut la pace amândoa părțile, cerând moșnenii a li să deosebi un codru de loc la o parte”. Pentru „a li să putea coprinde casele, cârciumile și livezile de pomi în sfoara lor”, moșnenii au acceptat „mai mult izlaz de vite și mărăcini, loc fără nici un venit”, cedând episcopiei capetele moșiei, „loc arător, cu vii”. S-a deosebit și împietrit acel loc cu semnele lui după următoarele trăsuri: 1) La colțul din jos, la apa Buzăului, din hotarul moșiei Robeștilor, lângă biserică, de-a curmezișul, până în altoaia de păr văratic, stânjeni 575; 2) La mijloc, tot din hotarul Robeștilor, de la piatra din Poiana Cănepilor, de-a curmezișul, până la moșia episcopiei, stânjeni 378; 3) La capul din sus, din piatra de sub Prundișul lui Grindeș, de-a curmezișul, până la moșia episcopiei, stânjeni 301. Lungul moșiei, 1696 stânjeni, iar stânjeni masă 418, „care s-au împărțit pe moșneni, căruia cât i s-au cuvenit”: stânjeni 80 lui Marin, stânjeni 80 lui Sava cu frații lui, stânjeni 76 popii Vintilă cu frații, stânjeni 83 lui C-tin Palcău cu frații, stânjeni 74 lui Postolache cu frații, stânjeni 25 lui Dragomir cu frații și deosebit Dragomir cu ai lui mai stăpânesc patru câmpuri înfundate în moșia episcopiei. Schitului Vișoara, metohul episcopiei, i s-au ales șase pogoane

²⁰ Ibidem, XXXV/17; doc. din 8 aprilie.

arătură și livadă împrejurul schitului și un loc de casă și fâneată, „care să aibă a-l stăpâni preotul bisericii ce se va afla slujitor la acel schit”²¹.

Uneori apăreau litigii între proprietari la un singur hotar despărțitor, așa cum s-a constatat în 1838, între moșia Pârscov (partea episcopiei) și moșia Trestia, a lui Grig. Negrea. S-a stabilit atunci că se trăsesse moșia Trestia din apa Murătoarei spre moșia Pârscovului cu 42 de stânjeni și se învoiseră a se da câte 20 de stânjeni din două pietre din obârșia Văii Seci (punctul Lazurile Bălăneștilor)²². Corecția pe teren s-a executat în decembrie 1842, N. Gheorghe, reprezentantul arendașului moșiei Pârscov, informând episcopia că „am tras 42 de stânjeni din două pietre ce sânt în obrazia Văii Seci, Capul moșiei Pârscov, sfoara a patra de la păr, s-au pus piatră hotar, din care, făcându-se linie dreaptă de la Scoruș, s-au pus și acolo la rădăcina scorușului altă piatră”²³. O mărturie asupra unui punct de hotar dau la 5 iulie 1839 moșnenii târcoveni lui Ioan Predetici, inginer hotarnic al Episcopiei Buzăului. Proprietatea moșnenilor trecea cu un capăt apa Buzăului, hotărându-se acolo cu moșia Schitului Unguriu, cu moșia episcopiei și cu partea lui Vasile călugărul, care era tot a episcopiei. Era acolo „în malul mătcii Buzăului, în marginea drumului” o veche și importantă piatră de hotar, care, „fiind netăgăduită de noi, urmându-se și stăpânirea cea veche pe ea, s-au și făcut linie dreaptă peste apa Buzăului, în gura izvorului Târcovu, unde ne hotărâm cu moșnenii Oleșești”. În baza acestei mărturii putea hotarnicul „a mai pune și altă piatră pe această linie în malul apei Buzăului ce curge acum printr-aceste doao pietre, ... să facă despărțire răzorului între noi și sfânta episcopie”²⁴.

Detalii despre moșia Târcovului aflăm dintr-un document din 17 decembrie 1841. Doi hotarnici de-ai locului, Gh. Harabagiu și Tănase logofăt, arată că între 1833-1834 fuseseră delegați de Judecătoria Buzău „să sforim moșia Târcovului în fâlci și pogoane și să împărțim la fiecare după hârtiile ce le va avea”. Era deci o ieșire generală din indiviziune, proprietarii urmând a-și primi partea „însă din bun și din prost, după cum zice și porunca”. Cercetarea actelor a scos la iveală o ocolnică a Brânzeștilor, 90 de stânjeni, una a lui Ene Târcoveanu de stânjeni 78 și alta a lui Marin Pârcălabul, stânjeni 282. Brânzeștii și nepoții lui Ene Târcoveanu au arătat și zapise pentru stânjenii din ocolnicile lor, dar nepoții lui Marin Pârcălabul n-au avut zapise, „au zis că ocolnica le este zapise Și i-am întrebat pe cât vă este stăpânirea de frate și ne-au spus că este 90 de stânjeni, care se împarte pe trei frați, 270. De trei ori i-am întrebat și tot pe câte 90 ne-au adevărat că le este și să se hotărască moșia

²¹ Ibidem, XLVIII/206; doc. din 14 mai.

²² Ibidem, XLVIII/207; doc. din 2 iunie.

²³ Ibidem, dosar 110/1841, f. 10; doc. din 14 decembrie 1842.

²⁴ Ibidem, VII/59.

de hotarnici, neavând moșnenii zapise”. Prisosul de 12 stânjeni, în conformitate cu actele cercetate în 1834, a fost dat moșnenilor Oleșești²⁵.

Între Lucsandra Robescu și episcopie se derulează între 1846-1847 un litigiu pentru crivina Cățelu din moșia Cioara, hotar Stăniliești, care la capul de la apa Buzăului se învecina cu proprietatea episcopiei. O viitură a apei rupsesse crivina, iar arendașul episcopiei o tăia integral. Cercetând actele și declarația a 30 de martori din împrejurimi aduși la fața locului, „Judecătoria hotărăște ca să stăpânească jeluitoria acel codru de loc în pace și nesupărată de sfânta episcopie”²⁶. Recursul la Curtea Apelativă este și el pierdut, iar prin Hotărârea definitivă a Înaltei Curți cu Nr. 57/1854 se face punerea în posesie, după cum urmează: „Din dreptul Izvorului Cufurit, de la cea de acum matcă a Buzăului despre miază-noapte am tras linie dreaptă spre miază-zi până în jumătatea mătcii ce(le)i vechi și am făcut mușuroi. De aici am mers cu linie curbă spre răsărit, precum a curs vechea matcă, prin Crivină, lăsând-o jumătate d-ei Robeasca și jumătate sfintei episcopii, până în dreptul Izvorului Robeștilor, la celălalt cap al moșiei Robești și am făcut iarăși mușuroi. S-au mai făcut asemenea mușuroi și în Crivină, de la un cap la altul, care peste tot sânt în număr de 16”²⁷. Avându-se în vedere hotărnicia făcută de Vasile Runceanu moșiei „ce se numește Pârscovenii și îi mai zice și Robești și Stăniliești”, aparținând proprietății amintite, la 29 septembrie 1863, se face unirea și îndeplinirea pe teren a celor două lucrări: „Având în vedere linia ce formează pietrele Robeștilor cu piatra de din sus bisericii, ... s-a operat prelungirea acestei linii până în vechea matcă a apei Buzăului și unde am ajuns în acea matcă s-au făcut o movilă de pământ înaltă. Această movilă, spre a fi apărută de viitura apelor, s-au făcut pe malul vechi, însă în partea moșiei Măgura și Unguriu, a sfintei episcopii, dar dreptul de stăpânire al d-ei Robescu nu se poate întinde mai mult decât până în jumătatea mătcii ce(le)i vechi a Buzăului”²⁸.

În 1849 ia sfârșit pe cale amiabilă o neînțelegere pentru hotarul Vârful Dintelui între epitropii lui Grigore Simion Rușavețeanu, proprietar la Țigănești și Mușcelul Țigan și Iancu Carp, proprietar la Bădila. Litigiul era mai vechi și făcuse obiectul unor acțiuni în instanță, pentru el Judecătoria Buzău dăduse Hotărârea Nr. 36/8 martie 1844 și Hotărârea Nr. 6/14 februarie 1848, ambele

²⁵ Idem, fond Achiziții Noi, MMDCXCIX/109; act întărit de Subocârmuirea plaiului Pârscov la 17 decembrie 1841.

²⁶ Idem, fond Episcopia Buzăului, LXV/21; doc. din 22 octombrie 1847.

²⁷ Ibidem, LXV/24; doc. din 4 iulie 1855.

²⁸ Ibidem, LXV/27.

dând câștig de cauză proprietarilor de la Bădila²⁹. În 1849 epitropii considerau dihononia dintre părți ca „fiind chiar un bagatel” și se considerau datori a feri casa răposatului de cheltuieli zadarnice, punând punct litigiului³⁰. Legalizarea actului de învoire se face la 12 septembrie 1850, când Judecătoria Buzău, conform declarației semnatarilor, „dar și asemănat poruncii domnului prezident al Curții Apelative Civile, s. II, No. 316 de la 27 ghenarie din urmă, se adeverează de Judecătorie spre a se păzi cele contractate”³¹.

Fostul vistier Constantin Oprescu execută hotărnicia moșiei moșnenești Robești, Runceni și Oleșești. Confirmarea lucrării de către Tribunalul Districtului Buzău se dă la 18 octombrie 1861 prin Hotărârea Nr. 9, care clarifică situația individuală a fiecărui moșnean implicat, dar și cea colectivă a unor cete întregi. Ținând cont de necesitatea ca moșnenii să primească pământ „de trei mâini, frunte, mijloc și coadă”, hotarnicul „au așternut catastih deslușitor cu suma stânenilor și a pogoanelor câte se cuvin fiecăruia și pe unde li s-au dat ..., act încheiat și iscălit de toți moșnenii că s-au mulțumit toți, adevărit și de comuna Robești”³².

Pe baza Legii rurale din 1864, la Pârscov fuseseră împrăprietăriți 386 de clăcași (45 frunțași, 208 mijlocași, 133 pălmași) cu 2730,19 pogoane de pământ; la Robești 20 de clăcași (1, 4, 15) primiseră 111,13 pogoane, iar la Târcov au fost 48 de împrăprietăriți (4, 20, 24) cu 310,20 de pogoane³³. Numai în moșia Pârscov-Lunca Frumoasă, fostă a Episcopiei Buzăului, acum a statului, 366 de foști clăcași primiseră 2638 de pogoane și 12 prăjini³⁴.

În conformitate cu prevederile „Regulamentului pentru facerea și executarea hotărniciiilor” din 1868, inginerul hotarnic care executa hotărnicia unei moșii era obligat să înceapă lucrarea „prin a ridica o schiță de plan spre a se orienta asupra semnelor de hotare”³⁵. Așa se face că de acum încolo vom întâlni multe asemenea planuri executate de regulă pe hârtie de calc, la scări diferite. Mai înainte vom arăta însă că moșia Pârscov-Lunca Frumoasă avea în 1873 următorul inventar, pe care îl primea arendașul la închiriere: o casă de locuit, de zid, cu patru camere, sală, pridvor și cămară, învelită cu șindrilă; o

²⁹ Idem, Doc. muntenesci, V/83.

³⁰ Ibidem, V/100, f. 1; doc. din 30 noiembrie.

³¹ Ibidem, f. 2.

³² Idem, fond Proprietarii de moșii – Gheorghiu Nae, dosar 719/1861, f. 1-2 și 51-54 v.

³³ Idem, fond Reforma agrară 1864, registrul 270/1864, pass., care dă și numele fiecărui împrăprietărit.

³⁴ Biblioteca Academiei Române, (în continuare B.A.R.), III 523884, *Împrăprietărea clăcașilor din anul 1864 și a însurățeleilor din anul 1878. Făcută pe proprietățile Statului în baza Legii rurale din 1864*, București, Institutul Minerva, 1906, pp. 8-9.

³⁵ C. Hamangiu, *Codul general al României...*, vol. II, București, Editura Alcalay, 1900, p. 1470.

cuhnie de gard, cu trei încăperi, învelită cu șovar; un șopron în patru furci, învelit cu șovar; un coșar și șopron sub același acoperiș; un grajd; șase cârciumi; două mori; trei livezi; o velniță și o pădure³⁶.

Din aprilie 1893 dispunem de un plan al moșiei Pârscov-Lunca Frumoasă executat la scara 1/10000 de către inginerul statului E. Mehtupciu. Existau pe moșie 128 de loturi arătură în suprafață de 320,5439 ha, 128 loturi izlaz 423,4438 ha, pătirea moșiei de 189,7734 ha, teren neproductiv, nisipos 32,4000 ha, zona de pe marginea crivinei 8,3000 ha, a) livada de la vale de Ion Năstase 3,8400 ha, b) livada lui Ion Popescu, răscumpărată, 8,8000 ha, c) livada lui Costache Gheorghe 0,8400 ha, d) moara călugărului cu cârciuma 0,7041 ha, e) moara Cătănescu 8,0000 ha, crivina de la Cătină 84,8000 ha, pădurea Purcarului 74,5000 ha și drumuri, 4,8650 h. Total 948,8000 ha³⁷.

Am depistat din 1895 un plan parcellar al inginerul George G. Constantinescu întocmit aceleiași moșii și la aceeași scară, cuprinzând 108 loturi, cu 216,1112 ha, izlaz 347,0635 ha, pătirea moșiei, cu trei trupuri, având toate 216,0360 ha, pădurea mare Purcaru 76,612 ha, două zăvoaie de cătină, 115,8239 ha, livada răscumpărată a lui Ion Năstase 1,7368 ha, livada răscumpărată a lui Ion Popescu 5,5000 ha, livada răscumpărată a lui Costache Gheorghe 0, 8200 ha. Total livezi 8,0560 ha. Moara statului Călugărul cu cârciuma, 0,7012 ha, moara statului Cătănescu, 5,0000 ha. Total mori 5,7012 ha. Șoseaua Pârscov 1,5216 ha, șoseaua Măgura 1,4640 h. Total șosele două, 9856 h. Total general 988,3999 h. Planul specifică parcelele cuprinse: a) Moșia Minchera sau Trestia, a lui Văleanu, cu vecinătățile Delimitarea Pietraru, Pădurea statului Colnicu și Delimitarea locuitorilor din Pârscov; b) Moșia Blestematele, a lui Vernescu, având ca vecini Pădurea statului Colnicu, Delimitarea locuitorilor Blestematele și Delimitarea locuitorilor Pârscov; c) Moșia Pârscov de lângă pădurea statului Purcaru; d) Moșia Pârscov tăiată de șoseaua Pârscov; e) Moșia Pârscov, de o parte și alta a șoselei Măgura și având pe o margine șoseaua Robești. Ultimele două, împărțite în loturi, sunt delimitate de apa Buzăului, în care se varsă apa Sărata care străbate crivina Cătină³⁸. Același plan, întocmit probabil mai înainte și folosit la împrăștierea clăcășilor după legea din 1864, se află printre actele lucrării respective. Față de precedentul, acesta conține în plus „semnele (mușuroaiele) delimitării împrăștișilor la 1865: a) La gardul lui Manolache Prunaru, lângă hotarul Robești; b) La piatra de la Comoara Mancului; c) În muchea

³⁶ A.N.R., fond Ministerul Agriculturii și Domeniilor – Bunuri, jud. Buzău, dosar 93/1872, f. 4 v și 28; doc. din 23 aprilie 1873.

³⁷ Idem, Colecția Planuri și hotărnicii, jud. Buzău, 123/1893, carton, (89 x 65 cm).

³⁸ Ibidem, 119/1895; carton pânzat, (83 x 61 cm).

Comorii Mancuiului; d) Lângă drumul din vârful La Gorgane; e) În coasta Muchii lui Bașală; f) În drumul plaiului, în fața Predealului; g) Lângă drum, la hotarul din piatra de la fântână; h) Pe hotarul cu moșnenii Runceni, în muchea Lăzărilor, sub pădure; i) În locul lui Ion Falcă Albă; j) La fagul cel mare înfierat, lângă malul izvorului Voicii; k) În capul Mocernei, pe hotarul cu Trestia; l) Pe punctul de hotar La Dominicești; m) În Piscul Roșu, sub pădure; n) În Malul Mare, deasupra râpei; o) La ulmul înfierat, de lângă gardul lui Gh. Peagu; p) În gura izvorului Păunei; r) În colțul gardului lui Toma Chira, la malul izvorului Mocanului; s) La gardul lui D-tru Brutaru; t) În malul gârlei Sărățelului, în grădina lui popa Ghiță; u) În dreptul hanului, în cărămidăria din capul grădinii lui Ienache Boianu; v) La gardul casei lui Ilie Moraru; a') Pe valea Verniților; b') În drum, în dreptul casei lui Vasile Potârnicescu; c') La izvorul din dosul grădinii lui Vasile Potârnicescu; d') În muchea din jos de râpa Corbului; e') Pe hotarul cu Bădila moșnenilor Ciuteni; f') La gardul lui Dimian Shelar, lângă malul izvorului Brutarului; g') În Pisc la Fântâna Amară³⁹.

Același inginer întocmește în 1896 o schiță de plan a loturilor mici formate din pătrimea de pe moșia Pârscoș-Lunca Frumoasă. Se menționează aici: L M 1 Teren parcelat în 25 de loturi mici, 116,5193 ha; L M 2 Teren parcelat în șase loturi mici, 28,9368 ha; L M 3 Teren parcelat în 14 loturi mici, 70,5529 ha. Total 45 de loturi, în suprafață de 216,0360 ha. Direct pe lucrare s-a făcut mențiunea: „Acest plan parcelar a servit la vânzarea loturilor mici formate din pătrimea moșiei Pârscoș-Lunca Frumoasă la 26 martie 1898. Membrii Comisiunii de vânzare. inspector domenal, C. Manolescu; consilier județean, D. Georgescu; primar, Vasile Ion”⁴⁰. O situație din 26 mai 1897 dă suprafața moșiei de mai sus pe categorii de teren. Suprafața după planul general era: Parcelat 781,2104 ha; Loturi mici 11,6858 ha; Pădure 819,3581 ha; Livezi 8,0568 ha; Drumuri 2,9856 ha; Delimitări 1003,8058 ha. Total general 2627,1025 ha. Situația poartă mențiunea că este o copie după avizul inginerului dirigințe⁴¹.

Ca urmare a împrăștiării, numărul moșnenilor (țărani proprietari de pământ) crește în fiecare din satele comunei Pârscoș. Astfel, la 1899, în fosta comună Târcov, cătunul Oleșești avea 52 de moșneni, care stăpâneau întreaga moșie a cătunului, 186 ha. Cătunul Gura Târcov număra 46 de moșneni, stăpâni pe întreaga moșie a cătunului, 192 ha. La Târcov, 65 de moșneni posedau întreaga moșie de 342 ha a cătunului. În satul Robești, din fosta

³⁹ Idem, fond Reforma agrară 1864, jud. Buzău, dosar 248/1864 (mapă nenumărată).

⁴⁰ Ibidem, hârtie calc, format A 3, scara 1/10 m.

⁴¹ Idem, fond Ministerul Agriculturii și Domeniilor – Delimitări rurale, jud. Buzău, dosar 809/1864, f. 59.

comună Robești 61 de moșneni stăpâneau întreaga moșie de 260 ha pământ, fiecare pe trupul său, deosebit de al altora; cătunul Runcu număra 40 de moșneni, cu 124¼ ha, împărțiți între ei, iar în cătunul Stănilești erau 48 de moșneni, cu 80 ha, împărțite între dâșii. La Bădila, comuna Pârscov, 34 de moșneni posedau următoarele șapte trupuri: Moșia Fințești, 21 ha; Hodorogioaia, 45 ha; Trup Giurgești, 102 ha; Trup Ghiculești, 50 ha; Moșia Bisericii Bădila, 11 ha; Moșia Băgeștilor, 71¼ ha și Pietrăreanca, 62 ha⁴². O centralizare interesantă a situației pe comune găsim la Dinică Ciobotea: Plai Pârscov-Slănic, comuna Pârscov, total patru cătune, un cătun cu moșneni, populația comunei 2846 locuitori, număr menaje 686, număr moșneni 34, procent moșneni din numărul menajelor 4,96%. Comuna Robești: 3/ 3/ 634/ 138/ 149/ 100%. Comuna Târcov: 4/ 3/ 1029/ 255/ 163/ 63,92%⁴³.

Un plan general al moșiei statului Pârscov-Lunca Frumoasă, în care regăsim toate lucrările efectuate până atunci pe moșie, datează din 1909. Fiind cel mai complet de până acum îl redăm integral: 1) Pătrimea, teren parcelat, 108 loturi mici, arătură 216,1112 ha, izlaz 347,0635 ha. Total 563,1767 ha. 2) Idem, teren parcelat, 44 loturi mici 202,1858 ha. Total parcelat 765,3605 ha.

Bunuri mici: Moara Cătănescu 5,0000 ha, Moara Călugărului 0,2506 ha, Petrea Dascălu (La Dăscălești) 0,7702 ha, Lângă Paraloiu sau Puțul Boiangiului 0,2073 ha, Curmătura Morăriștilor 1,1170 ha, Armanul. Cedat Min. Cultelor 1,5603 ha, Conacul. Rezervat Serviciului Silvic 4,0856 ha, Târgul Sf. D-tru 0,5889 ha, Gh. Curelaru (Puțul din Luncă) 0,6936 ha, Curătura Verguleștilor 7,8000 ha, Cârciuna lui Pană, vândut 4,1698 ha, Moara Călugărițelor 1,0451 ha, Târgul Sf. Nicolae. Cedat Cultelor 0,5000 ha, Locul morii. Vândut 1,0739 ha, La Păun Peagu 2,7000 ha, Livada lui Curcă din Pârjolești 0,2826 ha, Livada din cătunul Pietraru (a Iancului) 0,4900 ha. Total bunuri mici 32,3366 ha.

Locuri cu embatic: La Potârnichești 2,2870 ha, La Năstase, răscumpărat 2,2239 ha, Ion Popescu, id. 7,6755 ha, Costache Gh., id. 0,8107 ha, Ghiță Radu Ștefan, id. 1,0762 ha, Moștenitori Enache Boiangiu, 0,5012 ha, Gh. Ionescu 1,9053 ha, Preot Manolache, id. 0,9601 ha, Filip Georgescu, id. 4,3030 ha, Gh. Badea Ștefan, id. 7,2038 ha, Moara Caloian Pleșoian 0,1000 ha, Locul cu embatic ce ține de această moară 0,7400 ha, Preotul Rusen, id. 1,8792 ha, Ghiță Davidescu, id. 3,5041 ha, Filip Davidescu, id. 3,0480 ha, Gh. M. Pârjol, id. 0,9366 ha. Total embaticuri 39,1546 ha.

⁴² Idem, Direcția Generală a Statisticii, dosar 1973, f. 57, 60-62 și 65-67; doc. din 31 octombrie, 1 și 4 noiembrie.

⁴³ Dinică Ciobotea, *Moșnenia în ultima ei fază de existență*, teză de doctorat, Universitatea București, 1996, pass.

Păduri: Pădurea mare Purcaru 53,0000 ha, La Odaia lui David 7,0000 ha, Fâneața Greci 3,0000 ha, La Burmătoaia 0,7500 ha, La Izvorul lui Stere Grecu 0,3700 ha, La Treap 0,5000 ha, Loc izlaz În Crivină 10,000 ha, Loc izlaz La Malul Popii 2,0000 ha. Pădure cu poienile 138,3300 ha, Gura Colnicului 1,5000 ha, Grădina Mutului 7,5000 ha, Inuri 1,0000 ha, Vârful Mestecenilor 0,3700 ha, Grădina Cătălui 0,5000 ha, Capul Plaiului 0,5000 ha, Râpa Mare 0,7500 ha, Târla Șoldii 1,2500 ha, Pădure cu poieni 62,9125 ha, Mocioarta 2,0000 ha, Pârlitură 3,0000 ha, Fășiile lui Andronache 1,0000 ha, Piscul lui Stroe 7,0000 ha. Total păduri 303,5325 ha. Zăvoi La Cătină 107,3113 ha, Zăvoi La Cătină 8,5126 ha. Total 115,3239 ha. Apa Buzăului 67,5000 ha, Teren cedat subofițerului C. Voiculescu 6,0000 ha, Șoseaua Pârscoș 1,5216 ha, Șoseaua Măgura 1,4640 ha. Totalul moșiei 4332,6937 ha.

Delimitări pe moșie: Delim. Rurală 1864 cu locurile statului 876,6058 ha, Delim. Rurală 1864 57,1850 ha, Delim. Rurală 1864 70,0150 h. Total 1003,8058 ha. Total general al planului 2336,4995 ha. Văzut, inginerul Statului G. G. Vernescu. (Rezoluții): 1) 1 nov. 1914 Din bunul b 8 (Târgul Sf. D-tru) s-a cedat Primăriei Pârscoș pentru construire de local două suprafețe de 1,2046 h. 2) 26 febr. 1915 Din P 1 (Armanul) s-a cedat școlii din comuna și cătunul Pârscoș 2,0000 ha cu proces-verbal și schiță. (ss) C. Ionescu. 3) 4 martie 1915 S-a cedat școlii din cătunul Târcov, comuna Trestieni suprafața de 3,0000 ha, școlii din cătunul Lunca Frumoasă, comuna Pârscoș tot 3,0000 ha și școlii din cătunul Robești, com. Târcov, suprafața de 3,0000 ha, toate cu procese-verbale și schițe din 1912. 4) 12 aug. 1915 S-a cedat Primăriei Pârscoș cu proces-verbal și schiță pentru baracă de pescărie suprafața de 0,0350 ha din bunul Sf. D-tru. 5) 12 oct. 1915 Bunul Gh. Curelaru (0,6939 h) s-a cedat cu proces-verbal și schiță Prefecturii Buzău pentru construirea unui local de școală necesar satului Pârscoș de Sus, com. Pârscoș. (ss) C. Ionescu⁴⁴.

Ca să înțelegem că principala ocupație și sursă de venituri pentru locuitorii de la țară era munca pământului ne ajută o situație privind agricultorii și pământul lucrat în 1913. În comuna Pârscoș, din 876 capi de familie, 608 munceau în agricultură, 600 având pământ și 8 fără pământ. Împreună lucrau, în proprietate, în arendă sau dijmă 1040 de hectare. Cele mai multe exploatații agricole aveau o suprafață de până la 2 ha. Comuna Târcov avea 701 capi de familie, în agricultură lucrau 628, 590 cu pământ, 38 fără pământ, cu toții muncind, în proprietate, în arendă sau dijmă 1069 hectare⁴⁵.

Cu prilejul reformei agrare din 1921, Direcția Cadastrului din Ministerul Agriculturii și Domeniilor a întocmit în 1929 un plan al moșiei Valea Seacă,

⁴⁴ A.N.R., fond Reforma agrară 1864, dosar 248/1864 (mapă nenumărată).

⁴⁵ *Agricultorii și repartizarea pământului cultivat, București*, Institutul Flacăra, 1915, f. 16; B.A.R. III 52837.

proprietatea statului, din comuna Robești. Suprafața totală măsurată 13,1194 ha. Măsurat mai mult 0,9194. Suprafața expropriată pentru pășune conform Î.D.L. 12,2000 ha. Vecinii acestei proprietăți erau: N. Pădurea Statului, S. Livezile locuitorilor din Trestieni. Rezoluții: 15.XII.1938. Definitiv conform procesului-verbal și fișei. (ss) Antoniu⁴⁶.

La cererea locuitorilor, în special din familiile tinere, se repartizau locuri de casă. Din 26 martie 1937 datează un „Tablou cuprinzând distribuirea locurilor de casă din noua vatră de sat Livezile Verguleștilor, din comuna Pârscov”, făcut în conformitate cu ordinul 1026/1937 al Serviciului Agricol Buzău. Semnat de C. Nicolau, șeful regiunii agricole, primarul N. Zamfirescu, preotul Th. Anastasiu și notarul Al. Mihăilescu, tabloul cuprindea un număr de 19 îndreptățiți, cărora li se repartizase 1,6983 ha, menționându-se la fiecare numărul, dimensiunile, suprafața și prețul locului repartizat⁴⁷.

Ca și la 1864, Reforma agrară din 1921 crește numărul țăranilor cu pământ, numai că de data aceasta cei mai mulți împrumătăriți din Pârscov și Lunca Frumoasă primesc pământ pe raza altor localități din județul Buzău: 306 săteni din Pârscov primesc câte 2 ha de pământ în comunele Albești, moșia doamnei Montesquieu și Padina, moșia Ștefan Șendrea⁴⁸, iar alți 114 primesc tot câte 2 ha pe moșia Bordeiu Verde, județul Brăila⁴⁹. Față de aceștia, numărul celor împrumătăriți în comună a fost infim. Noii proprietari întăresc forța de muncă din agricultură, facilitând o mai bună valorificare a resurselor acestui sector. Am înregistrat însă și un act de injustiție făcut prin exproprierea unor biserici, așa cum deducem din planul moșiei „Adormirea Maicii Domnului”, proprietatea bisericii parohiale din Târcov, comuna Robești, întocmit de Direcția Cadastrului în 1938. Moșia conținea trupurile: Muchea Crucii (Târcov de Sus), Sub Muchea Crucii (Trestieni), Biserica parohială (Târcov), Runcu (Runcu), Coasta Mare (Oleșești), Odaia Popii (Runcu), La Grădina Popii (Târcov), La Cruci (Oleșești), Budui (Târcov), Nuci (Târcov), Via Popii (Trestieni), Mărăcini (Băceni), Ulmului sau Nuci (Băceni). Suprafața totală măsurată 48,5166 ha. Inexpropriabil - Trupuri străine: 1) Proprietatea

⁴⁶ A.N.R., fond Reforma agrară 1921 - Planuri jud. Buzău, 216/1929, scara 1:2000, hârtie pânzată, 71 x 67 cm.

⁴⁷ Ibidem, dosar 99/1933, f. 28. Numele locuitorilor: Radu Marcu, Constantin Vlădescu, Ion Gh. Cârstea, Gh. Zamfirescu, Constantin Gh. Manolache, Gh. C. Danciu, Al. Teodor, Ion St. Vasile, Al. Nastasia, Nic. Avrigeanu, Nicolae Bolache, Gr. Harabagiu, Andrei Caraliu, Nic. Iamandoiu, Gh. Badea Cristea, Marița Sandu Bucur, Nic. D. V. Florea, Costică A. Duță și Gr. Nedelcu.

⁴⁸ Idem, fond Ministerul Agriculturii și Domeniilor - Direcția funciară, jud. Buzău, dosar 160/1922, f. 11-15; doc. din 24 martie 1924.

⁴⁹ Ibidem, dosar 372/1926, f. 54-56; doc. din 21 decembrie 1932.

bisericii Oleșești 11, 3541 ha 2) Domeniu public: Drumuri publice 1,6621 ha. Suprafața moșiei la care se calculează cota conform D. L. 35,5004 ha. Suprafața expropriată conform Î.D.L. 35,5004 ha⁵⁰.

Recensământul agricol din 1941 edifică asupra numărului exploatațiilor agricole și a uneltelor folosite de proprietari. Deși recensământul este alcătuit pe fiecare sat în parte, redăm numai totalurile pe comune, în componența lor de atunci. Comuna Lunca Frumoasă, cu cinci sate avea 371 de exploatații agricole, majoritatea de mărime mică-mijlocie, adică de la 1 până la 3 ha. În ele se folosea un inventar agricol format din 52 de pluguri, 28 de grape și 91 de căruțe. Comuna Pârscov înregistra în două sate componente 757 de exploatații agricole, cele mai multe de 1-3 ha, cu 118 pluguri, 45 de grape și 141 de căruțe. Comuna Târcov avea 332 de exploatații agricole, majoritare cele de 1-3 ha, care se lucrau cu 40 de pluguri, 17 rarițe, 31 de grape și 66 de căruțe⁵¹. În ciuda existenței și a unor proprietăți agricole mai întinse, numărul mic al acestora, fărâmițarea excesivă a pământului și uneltele tradiționale și ineficiente, folosite și cu un veac în urmă îndreptățesc concluzia practicării unei agriculturi de subzistență, îngreunată de tragedia războiului.

Noua conducere politică a țării adoptă după război alte obiective în agricultură: înfăptuirea reformei agrare, desființarea chiaburimii, naționalizarea pământului și averilor de la „rămășițele moșierimii”. Legea 187/1945 pentru reforma agrară prevedea împrăștierea țăranilor care aveau până la 5 ha prin exproprierea celor cu peste 50 ha. Din 1945 datează un tabel nominal cu 79 de locuitori propuși la împrăștiere pe moșia Bădila-Afumați aparținând Eugeniei Col. Luculescu⁵². În conformitate cu D. L. 83/1949 la Pârscov au fost expropriate 617 ha, o clădire (conac) de la Dr. Dinu C. Daniel, 116,87 ha și un conac de la Col. Luculescu. La Târcov au fost expropriate 77,40 ha, un conac de la Col. Hanganu, de la Maria Bobeș și A. Sofronie 65,37 ha și un conac și 51,50 ha și un conac de la El. Grigoriu⁵³.

Conform evidențelor cadastrale din 1950, comuna Pârscov (sate: Curcănești, Lunca Frumoasă, Odăile sau Bădila, Pârjolești, Pârscov, Tocileni și Valea Purcarului) deținea o suprafață de 4506 ha, din care, 638 arabil, 305 livezi, 622 fâneață, 56 vie, 757 pășune, 1382 pădure, 614 neproductiv și 132 alte terenuri. Comuna Târcov (sate: Oleșești, Robești, Runcu, Târcov și

⁵⁰ Idem, fond Reforma agrară 1921 - Planuri jud. Buzău, dosar 7 f. d., scara 1:2000, hârtie, 115,5 x 97 cm.

⁵¹ *Recensământul agricol din 1941*, București, Institutul Național de Statistică, 1949, sub nume; B.A.R. III 545118.

⁵² A.N.R., fond Reforma agrară 1945, dosar 46/1947, f. 151; în *Doc. Pârscovului*, nr. 869, pp. 379-380.

⁵³ Idem, fond Reforma agrară 1945 - Centrala, dosar 91/1949, f. 34 și 55.

Trestieni) înregistra o suprafață de 1645 ha, din care, 342 arabil, 173 livezi, 113 fâneată, 28 vie, 410 pășune, 62 pădure, 462 neproductiv și 55 alte terenuri⁵⁴.

Se poate face o comparație cu situația din 1973 din care aflăm datele caracteristice ale fiecărui sat în parte: populație, perimetru construibil (existent, propus), teren agricol etc., situație din care redăm doar totalul pe comună, care avea (ca și azi) 11 sate: populație 7281 locuitori, perimetru construibil: existent 395 ha, propus 233 ha, teren agricol propus (plantații, livezi, grădini) 136 ha, prevăzându-se ca 1847 de gospodării cu o populație de 5455 de locuitori să rămână în afara perimetrelor construibile ca în viitor să fie aduse în interiorul acestora⁵⁵.

Încheiem cu câteva date din 2001 despre comuna Pârscov: 6098 de locuitori la recensământul din 1992, locuințe 2592, gospodării 2693. Structura terenului: 5810, 41 ha suprafață totală. Teren agricol 3391 ha, din care, 304,20 ha arabil, 1923,30 ha pășuni, 16 ha vii, 301,17 ha livezi. Teren neagricol: păduri 1637,72 ha, ape 184,68 ha, neproductiv 172,35 ha, drumuri 121,42 ha și 303,24 ha construcții⁵⁶.

⁵⁴ Idem, fond Reforma agrară 1945, jud. Buzău, dosar 135/1950, f. 13; în *Doc. Pârscovului*, nr. 882, p. 392.

⁵⁵ Idem, Comitetul pentru problemele Consiliilor populare, jud. Buzău, dosar 54/1973, f. 14.

⁵⁶ Consiliul Județean Buzău, *Ghid micromonografic al localităților județului Buzău*, Buzău, Editura Mad Ofset, 2001, pp. 154-155; în *Doc. Pârscovului*, nr. 906, pp. 399-400.